

Tom Behnke (FP):

Jeg kan være helt enig i, hvad den sidste ordfører her sagde.

Jeg vil gerne have lov til at takke for debatten. Ikke fordi der bliver et flertal for forslaget, men til trods for at der ikke bliver et flertal for forslaget, har det alligevel medført indtil flere gode initiativer.

Det bliver til en natpatrolje, der kommer en debat om sanktioner over for kriminelle børn under 15 år, der bliver nedsat en tværpolitisk arbejdsgruppe om børn. Jeg havde egentlig ikke regnet med, at forslaget blev vedtaget, men håbede på det eller på, at man kunne få rokket ved nogle principper, men vi ved jo godt nogenlunde, hvor vi står i Folketinget. Men i betragtning af det håb, jeg havde til denne debat, er der trods alt kommet mere ud af debatten, end jeg havde regnet med. Og det vil jeg gerne have lov til at takke ordførerne for. Jeg glæder mig, til vi skal have debatten om sanktioner over for børns kriminalitet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Kirsten Jacobsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 127:

Forslag til lov om ændring af lov om statens uddannelsessupporte. (Slutlån, yderligere støttmuligheder ved fødsel og adoption, opfølgning af skattereformen, klageprocedure m.v.).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

(Fremsat 8/12 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Baadsgaard (S):**

Med det foreliggende lovforslag, som Socialdemokratiet kan støtte, bliver SU-reglerne forbedret på flere væsentlige punkter, som mange af os har modtaget forskellige henvendelser om. Vi råder med lovforslaget bod på den uheldige situation, nogle studerende kan komme i, når de ikke kan finansiere afslutningen af deres uddannelse, hvis de ikke kan skaffe sig erhvervsarbejde, andre lån, støtte fra familien, eller hvad der nu kan nævnes. Det er en uheldig situation for de unge, og derfor synes jeg, det er en god forbedring, der nu foreslås med et sådant slutlån til de unge for at klare det sidste år af uddannelsen.

Med lovforslaget forbedrer vi også vilkårene for uddannelsessøgende i forbindelse med fødsel, idet støtten forlænges fra 6 til 12 måneder både ved fødsel og adoption. Det er også en god forbedring. Der er flere andre også nødvendige ændringer som konsekvenser af skattereformen, men det, vi i Socialdemokratiet lægger særlig vægt på, er bemærkningerne om en mere gennemgribende omlægning af systemet.

Det er overvejelser, vi har gjort i Socialdemokratiet, om vi ikke skulle indføre et 5-årigt klippekort til alle uanset uddannelsesvalg. Jeg tror, vi kan løse flere af de problemer, vi i dag har, med et sådant system og også stille de unge mere lige. F.eks. er det jo sådan i dag, at den unge, der vælger en kort uddannelse, ikke har mulighed for at få støtte til en supplerende, selv om andre, der har valgt en længere uddannelse, kan få støtte i den tid, der nu er tillagt den uddannelse. Eller hvis man afbryder den længerevarende uddannelse, har man ikke mulighed for at få støtte til en anden uddannelse.

Det er nogle uheldige situationer, og jeg tror, at det, der lægges op til her, kan komme til at virke, og vi er derfor godt tilfredse med, at Rådet for Uddannelsessupporten nu reorganiseres, og at det får som sin første opgave at overveje mulighederne for et 5-årigt klippekort til alle. Jeg tror, der ligger nogle muligheder her.

Vi støtter lovforslaget og vil medvirke til en hurtig og saglig udvalgsbehandling.

John Vinther (KF):

Jeg skal ikke sige meget om de enkelte elementer i lovforslaget. De fleste af dem er fornuftige og rimelige. Det mest positive i lovfors-

[John Vinther]

slaget er indførelsen af slutlån. Jeg er ligesom min forgænger på talerstolen og formentlig også ligesom de efterfølgende ordførere blevet bombarderet med breve fra studerende, der finder det urimeligt, at de ikke i den situation, hvor de har været lidt for længe om deres studium, lige pludselig ikke kan opnå nogen form for støtte. Derfor synes vi også, det er rimeligt, at man indfører denne ordning med muligheden for at opnå 12 ekstra låneklipek.

Det, vi finder beklageligt ved dette lovforslag, er, at det sådan set bare er endnu et i striben af forslag, der skal ændre dele af SU-lovgivningen, og at det ligesom sine forgængere koster flere penge.

Vi finder det meget uhensigtsmæssigt, at det økonomiske grundlag for SU-systemet gang på gang skrider. Så kan ministeren jo godt undskylde det med, at man forsøger at rette op på urimeligheder, og det er formentlig også ganske rigtigt, men når man har en SU-lovgivning, der som den danske er meget kompleks, kan det nok ikke undgås, at der er nogle, der dumper igennem reglerne og ikke kan få den optimale støtte.

Så hvis udgangspunktet hver gang er at fjerne enkelte små urimeligheder, kan vi da forudse, at der kommer flere lovforslag. Og jeg gætter på, at også disse vil komme til at koste flere penge.

Når man ser på afsnittet med bemærkninger om de økonomiske konsekvenser, ser det jo umiddelbart ud, som om det er relativt få penge, vi taler om her, i hvert fald i 1994 – det stiger jo i de efterfølgende år – men sandheden er vel i hvert fald delvis den, at det på nuværende tidspunkt er næsten umuligt at forudse, nøjagtigt hvor meget det kommer til at koste.

Det er jo rigtig nok, som det står i bemærkningerne, at statens umiddelbare udgifter til slutlånene er rentespændet mellem det, staten skal give for de penge, der skal lånes ud, og det, låntagerne skal betale tilbage i rente. Men man kan vel også forudse, at en del af disse lån vil blive nødlidende undervejs, og at det derfor kommer til at koste noget mere end det, man skønner nu.

Jeg skal i den forbindelse huske at bemærke, at vi i øvrigt går ud fra, at regeringen finder pengene inden for rammebevillingen.

Det foreliggende lovforslag er jo et sammensurium af mange bestemmelser, og derfor vil

Det Konservative Folkeparti gå ind i en grundig udvalgsbehandling for at få grundlaget oplyst så godt som muligt. Og vores endelige stillingtagen vil afhænge af det, der sker under udvalgsbehandlingen.

Else Winther Andersen (V):

Undervisningsministeren har her fremsat et lovforslag om ændring af støttemulighederne for uddannelsessøgende, og derunder er en hel del justeringer, bl.a. at indføre et nyt lån, også kaldet et slutlån.

Det positive ved forslaget vedrørende den nye form for lån er, at de studerende, der ikke er blevet færdige med deres studier inden for den berammede tid og derved kan komme i økonomiske problemer med hensyn til at få færdiggjort deres studier, kan få økonomisk hjælp, men det medfører ganske vist, at de får en større gæld, hvis de bruger lånet et helt år, nemlig 54.000 kr.

I forlængelse af det kan jeg sige, at det negative ved forslaget for mig at se let kan blive en fristelse for de unge til at forlænge deres studium, når de kan sige: Ja ja, men vi kan jo få det slutlån. Det er dyrt for den enkelte, men det er også dyrt for samfundet.

Angående økonomien i forslaget antager Venstre, at det ligger inden for undervisningsministerens rammefinansiering. Jeg vil da også gerne spørge undervisningsministeren, om det ikke er tilfældet, og om man forventer at kunne holde det beløb i de kommende år.

I Venstre er vi nemlig lidt betænkelige ved, at hele SU-systemets udgifter er ved at komme ind på en glidebane. Hvis det er tilfældet, føler vi ikke, at det går den rigtige vej. Vi tror nemlig ikke, at man kan få flere studerende igennem systemet af den grund.

Hvad angår de forslag, der er relateret til skattereformen, bliver vi nok nødt til at sige, at det er ikke noget, Venstre hverken har lod eller del i. Men det kan jo ikke være ny tale – heller ikke for undervisningsministeren.

Venstre kan godt se, at der er elementer i lovforslaget, det kan være rimeligt at ændre, især hvis finansieringen ligger inden for rammen. Men der er altså også ting, som vi bryder os mindre om, så vi vil gå ind i et positivt arbejde, og deraf vil det fremgå, hvordan Venstres stilling vil blive ved den endelige afstemning.

Rahbæk Møller (SF):

Det er sjældent at bede om forhandling med en minister og efterfølgende være fuldkommen tilfreds, når man går derfra. Men det var tilfældet med den forhandling, vi havde om SU.

Jeg synes, det er et godt forslag, der er kommet. Det løser nogle helt akutte problemer for nogle mennesker, der er kommet i klemme, f.eks. i forbindelse med barselorloven, og ikke mindst genindkaldes Rådet for Uddannelsesstøtten med det første kommissorium at se på studieaktivitetskravene; de er blevet utrolig udviklede og snærende. Jeg synes, det er godt, at vi nu får set grundigt på dem fra brugernes synspunkt. Vi skal ikke begynde at rode mere med det. Vi skal have brugerne i tale nu.

Jeg er således meget tilfreds med det forslag, der foreligger, og jeg skal medvirke til en hurtig gennemførelse af det.

Jan Køpke Christensen (FP):

Her har vi et område, som der jo også er talt meget om, kan vi sige, gennem tiderne, nemlig SU. Hvad er SU? Det er noget, som oprindeligt blev vedtaget for at tilgodese dem, der virkelig havde brug for økonomiske midler, når de påbegyndte en uddannelse. I dag får alle som bekendt SU, når de opfylder de betingelser, der nu er, og det er efter vor opfattelse i bund og grund helt forkert, som det kører i dag.

Det forslag, der nu foreligger, går ud på at opbløde grænserne for, hvor længe de studerende kan modtage SU, eller om man i det hele taget vil have statslig støtte gennem statslige SU-lån.

Det er efter vor opfattelse således, at det nuværende SU-system i hvert fald ikke skal udvides, som der jo her er tale om. Når reglerne er skabt med henblik på at sikre, at der ikke bruges unødvendig tid på studierne, er det et forkert signal at give endnu mere støtte, som der her er tale om, uanset om den gives som lån. Hvis der er behov for yderligere økonomiske midler f.eks. det sidste år af studiet, kan der jo henvises til det udmærkede privatfinansierede lånemarked, der som bekendt findes i Danmark i f.eks. banker.

At få børn i studieperioden er efter vor opfattelse også en selvstændig og individuel beslutning, der ikke skal føre til yderligere offentlig studiestøtte.

Hvad angår forslaget om at reorganisere Rådet for Uddannelsesstøtten, finder Fremskridtspartiet ingen grund til at ændre den nuværende beskikkelsesperiode på 4 år, om end det er tydeligt, at der kan være problemer med udpegningen af studerende til dette organ. Ikke desto mindre bør dette problem kunne løses på en anden måde.

Med hensyn til økonomien i det er det også blevet sagt af andre ordførere herfra, at der altså er nogle udgifter, hvis størrelse i fremtiden det kan være svært at vurdere.

Jeg er spændt på, om ministeren nu svarer på spørgsmålet om, hvorvidt disse penge også kan findes inden for rammebevillingen, og det kunne jeg da godt tænke mig at høre ministerens klare meddelelse om bagefter. Man kan jo måske også stå her og love en hel del, men hvem ved, om det holder? Det plejer jo ikke erfaringsmæssigt at holde, når det drejer sig om at holde sig inden for rammebevillingerne.

Men vi ser altså stort set ikke positivt på dette forslag. Naturligvis går vi positivt ind i arbejdet i udvalget, men vi må nok sige, at sådan som det foreligger nu, ser det ikke ud til, at Fremskridtspartiet kan få så meget ud af det, at vi kan komme til at støtte forslaget. Så vi må nok erkende, at det bliver et blankt nej fra Fremskridtspartiets side.

Dorit Myltoft (RV):

I bemærkningerne til lovforslaget anføres det, at det bør overvejes, om der skal ske en mere gennemgribende omlægning af klippekortsystemet. I de år, dette system har virket, er der indhøstet gode og dårlige erfaringer.

Jeg kan allerede nu sige, at Det Radikale Venstre vil gå positivt ind i arbejdet med sådanne overvejelser, og jeg støtter derfor varmt en reorganisering af Rådet for Uddannelsesstøtten.

Til de øvrige punkter vil jeg fremhæve det grundlæggende synspunkt, at det er demoraliserende for de unge, hvis systemet indirekte opfordrer dem til systemtænkning i en grad, der moralsk set nærmer sig misbrug. Det er ikke til gavn for nogen, hvis studerende begynder at tænke perioder på kontanthjælp ind i deres studieforløb.

Jeg ser punkterne 1, 2 og 4 som fornuftige forslag til at imødegå dette og give en hjælpende hånd til studerende, der i helt bestemte situ-

[Dorit Myltoft]

ationer har behov for hjælp, hvis de skal kunne færdiggøre deres studier, og det må trods alt være det overordnede formål.

Det Radikale Venstre støtter hele lovforslaget og tilsiger det en hurtig udvalgsbehandling.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg er helt enig med den forrige taler i de punkter, hun nævnte, men jeg er i stor modsætning til Fremskridtspartiet, når det drejer sig om deres holdning til unge studerende med børn og kommende børn og eventuel adoption.

Jeg vil bare sige, at vi er utrolig glade for netop den ændring, der er sket i forbindelse med barsel og adoption ved, at de studerende efter forslaget tildeles 12 barselsklip.

Kristeligt Folkeparti har over en 10-årig periode arbejdet med en forbedring af studerendes forhold i forbindelse med barsel og adoption, og vi har da i begyndelsen af dette årti fremsat et par lovforslag. Det glæder os, at disse bestræbelser nu har båret frugt, så studerende ikke behøver at vente med at stifte familie, til studierne er overstået og den første del af karrieren er godt i gang. En del aborter kunne også undgås med bedre støttemuligheder for de studerende unge.

Vi vil fortsat følge de studerendes støttemuligheder i forbindelse med barsel og tillade os at foreslå nogle forbedringer, såfremt de her foreslåede ændringer ikke er tilstrækkelige.

Kristeligt Folkeparti betragter unges uddannelse som en investering i fremtiden både personligt og samfundsmæssigt. Vi støtter forslaget og vil give det et positivt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg skal da sige til fru Merethe Due Jensen, at vi er enige i princippet, og naturligvis ville det være skønt, hvis vi kunne give meget mere også til de studerende, det ville vi da meget gerne, men pengene er der bare ikke, så enkelt er det.

Det er faktisk utrolig enkelt, systemet: de, der kommer til at betale for det, er netop de studerende senere hen. Hvis vi ikke holder igen på de offentlige udgifter, så vil de studerende også en dag bebrejde os politikere, at vi bare har smidt til højre og venstre med de økonomiske midler, og det gælder ikke kun på det

te område, men generelt. Det er noget, som bliver utrolig alvorligt senere hen for vore børn og børnebørn. Det er dem, der kommer til at stifte gæld hele vejen igennem. Der er ligesom den linje i Fremskridtspartiets politik – den hænger sammen, måske modsat andre partiers – at vi ikke kan give noget, der ikke er der.

Med hensyn til børn mener jeg også, at unge mennesker bør sige til sig selv: Hvornår er der brug for, at vi stifter familie? Er der brug for det på et givet tidspunkt, må man tage konsekvensen af det: så koster det altså også noget. Noget af det skønneste i denne verden er at få børn ifølge min egen oplevelse, og derfor må man også gerne betale det. Det gør ikke noget. Der er jo ingen problemer, når folk skal ud og købe en stor bil, eller hvad ved jeg, så har man sagtens råd til det, men så snart det drejer sig om familien, skal man gudhjælpemig have det offentlige til at hjælpe til, så man kan få det til at køre rundt.

Jeg synes, at det hele skal hænge sammen, og det gør det ikke bare ved at komme med flotte ord og sige, at vi har til det hele. Det har vi altså ikke, vil jeg sige til fru Merethe Due Jensen.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg må påtale brugen af ordet gudhjælpemig over for den sidste taler; uanset religiøs overbevisning er det ikke et ord, man normalt bruger fra Folketingets talerstol.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg kan takke for en næsten overvældende tilslutning til lovforslagets gennemførelse. Kun Fremskridtspartiet har bebudet ikke at kunne medvirke, selv om de dog var indstillet på en positiv udvalgsbehandling.

Jeg skal derfor kun gøre et par enkelte bemærkninger, nemlig til det synspunkt, som hr. Baadsgaard og en række efterfølgende ordførere præsenterede, at der ud over de ændringer og forbedringer, der er lagt op til i dette lovforslag, bør foretages en mere gennemgribende, tilbundsgående revision af hele systemet for at se, om vi kan få det til at virke mere enkelt og mere forståeligt i forhold til brugerne. Det er et ønske, jeg ganske og aldeles deler.

Det er jo ingen hemmelighed, at der er foretaget ganske mange ændringer i den eksisterende støttelovgivning affødt af, som hr. John

[Undervisningsministeren]

Vinther sagde, at man ofte fra Folketingets side og vel stærkt inspireret af brugerne ville rette op på urimeligheder og skævheder, som man erfarede undervejs, som systemet fungerede. Det er vel tilfældet, hver gang et flertal i Folketinget gennemfører ændringer i eksisterende lovgivning, at det er ud fra et ønske om at gøre lovgivningen bedre, og det er også tilfældet i dag.

Jeg er selvfølgelig enig med dem, der har sagt, at de forbedringer, der er lagt op til her – i øvrigt inden for en yderst beskedne økonomisk ramme – er til fordel for brugerne.

Jeg skal medvirke til, at der kan ske en hurtig udvalgsbehandling, i den udstrækning ministeriet kan bidrage.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Jørn Pedersen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 136:

Forslag til lov om ændring af lov om undervisning af voksne indvandrere. (Amtsrådernes informationsforpligtelse over for nye familiesammenførte voksne, uddannelses- og erhvervsvejledning, udvidelse af initiativtagerkredsen og undervisning af en begrænset kreds af danske statsborgere).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

(Fremsat 15/12 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Peder Sass (S):**

Udgangspunktet for det lovforslag, vi nu be-

handler, er beslutningsforslag nr. B 65 af 18. juni 1992. Heraf fremgår det, at der skal gives flere og mere differentierede tilbud om undervisning i dansk sprog, samfundsforhold og arbejdskendskab til voksne indvandrere.

Det er vigtigt at slå fast, at det fortsat er amterne, der skal være ansvarlige for undervisningens gennemførelse og for udlicitering, men forslaget åbner op for en større fleksibilitet med hensyn til valg af samarbejdspartnere.

I Socialdemokratiet lægger vi fortsat stor vægt på, at også de folkeoplysende forbund udbyder danskundervisning, således at forbindelsen til de folkelige aktiviteter sikres. Der bør være en lokal forankring, så der ikke alene sker en indlæring i dansk sprog, men der også sker en kulturel integration i selve lokalsamfundet.

Vi forventer, at udbyderkredsen fortrinsvis vil bestå af de hidtidige overenskomsthavere, der har kvalificerede lærere med stor undervisningserfaring og kan sikre kvaliteten i undervisningen. Vi forventer også, at der sikres en koordinering med de øvrige uddannelsesinstitutioners undervisningstilbud.

For en mindre gruppe af familiesammenførte indvandrere, som ikke tidligere har benyttet sig af undervisningstilbudene, f.eks. af kulturelle årsager, og derfor har befundet sig i en vis isolation, der har gjort det svært for dem at fungere i det danske samfund, lægger lovforslaget op til en klar styrkelse af amtsrådenes forpligtelser med henblik på aktivt at tilskynde til deltagelse i undervisningen.

I mange amter har der været gennemført forsøg med uddannelse og erhvervsvejledning. Alle forsøg bekræfter vigtigheden af, at der meget tidligt i undervisningsperioden gives en grundig vejledning i de fremtidige uddannelsesmuligheder og beskæftigelsesmuligheder. At dette vigtige tilbud nu bliver en pligt for amterne, hilser vi med tilfredshed.

Endelig må jeg konstatere, at der gennem en årrække er set en tendens til, at ventelisterne er blevet længere og længere. Det finder vi uacceptabelt. Dog må jeg så dertil sige, at man dog i nogle amter har kunnet se her på det seneste, at der er sket en forbedring, og derfor hilser vi med tilfredshed, at undervisningsministeren i samarbejde med amtsrådene efterfølgende vil gå i gang med at udarbejde regler, som kan nedbringe disse ventelister.